

Mortaliteit van de Brusselaars over de periode 1998-2021

Deze nota hoort bij de verschillende mortaliteitsindicatoren van de inwoners van het Brussels Gewest over de periode 1998-2021. De [mortaliteitsindicatoren](#) hebben betrekking op zowel algemene als vroegtijdige sterfte en worden gepresenteerd volgens geslacht, leeftijd en woonplaats, en in de vorm van ruwe en gestandaardiseerde cijfers. Ook over doodsoorzaken en de levensverwachting bij de geboorte worden er gegevens gepubliceerd.

1. Algemene en vroegtijdige sterftcijfers

In 2020 stierven 10.567 Brusselaars, wat van 2020 het jaar met het meeste overlijdens onder de Brusselse bevolking sinds het begin (1998) van ons overzicht maakt. In 2021 stierven er dan weer 8.188 Brusselaars, wat overeenkomt met een ruw sterftcijfer van 670,4/100.000 inwoners. Opgedeeld naar geslacht, bedroeg het ruw sterftcijfer in 2021 674,0/100.000 voor mannen en 666,8/100.000 voor vrouwen. Wanneer we ruwe sterftcijfers opdelen in leeftijdscategorieën van telkens vijf jaar, zien we dat deze tot en met ongeveer het vijftigste levensjaar relatief laag blijven én lichtjes fluctueren tussen opeenvolgende leeftijdscategorieën. Vanaf het vijftigste levensjaar stijgen de ruwe sterftcijfers telkens in vergelijking met de vorige leeftijdscategorie.

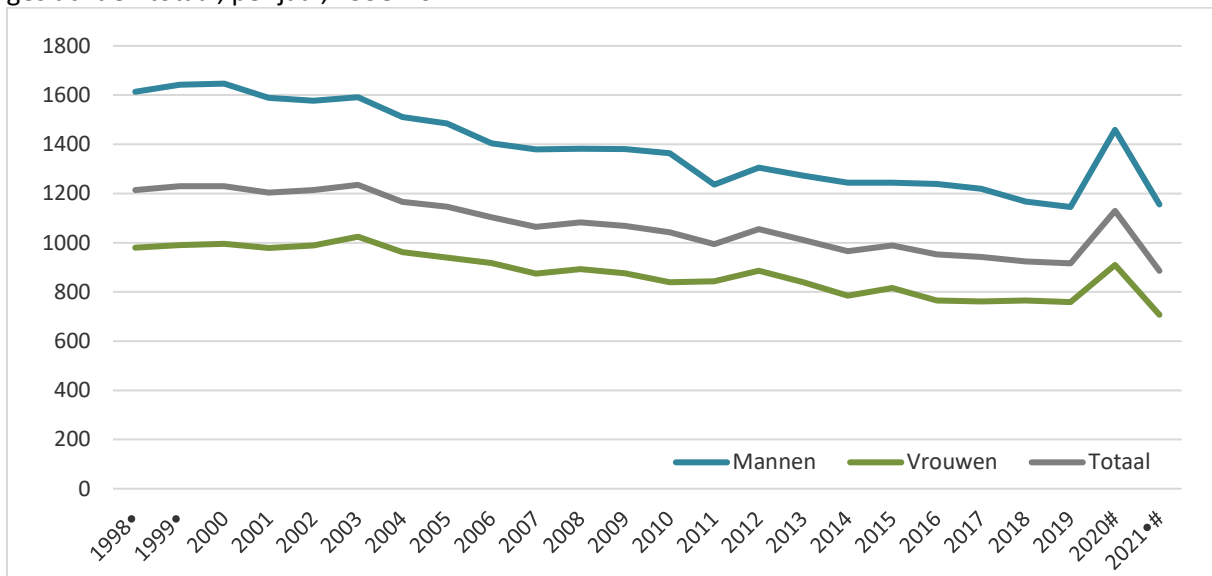
Figuur 1 toont de evolutie van het voor leeftijd gestandaardiseerd¹ sterftcijfer. Tussen 1998 en 2021 daalde het algemene gestandaardiseerde sterftcijfer van 1.213,5 tot 885,6 sterfgevallen per 100.000 inwoners. Net als in alle andere jaren, lag de gestandaardiseerde sterfte voor mannen in 2021 hoger (1 155,6/100.000 mannen) dan voor vrouwen (707,0/100.000 vrouwen).

Het jaar 2020 wordt gekenmerkt door aanzienlijk verhoogde ruwe en gestandaardiseerde sterfte ten gevolge van de Covid-19 crisis. De ruwe sterfte bedroeg 866,8 sterfgevallen per 100.000 inwoners en de gestandaardiseerde sterfte bedroeg 1 129,6 sterfgevallen per 100.000 inwoners.

¹ Referentiepopulatie is de Europese standaardpopulatie 2013

Figuur 1: Sterftecijfer gestandaardiseerd* voor leeftijd (/100.000 inwoners) van de Brusselaars, per geslacht en totaal, per jaar, 1998-2021

Bron: Rijksregister, Algemene directie statistiek (Statbel) en Statistische formulieren voor overlijdens, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad

*Standaardisatie: Referentiebevolking = Europese standaardbevolking (EUROSTAT 2013)

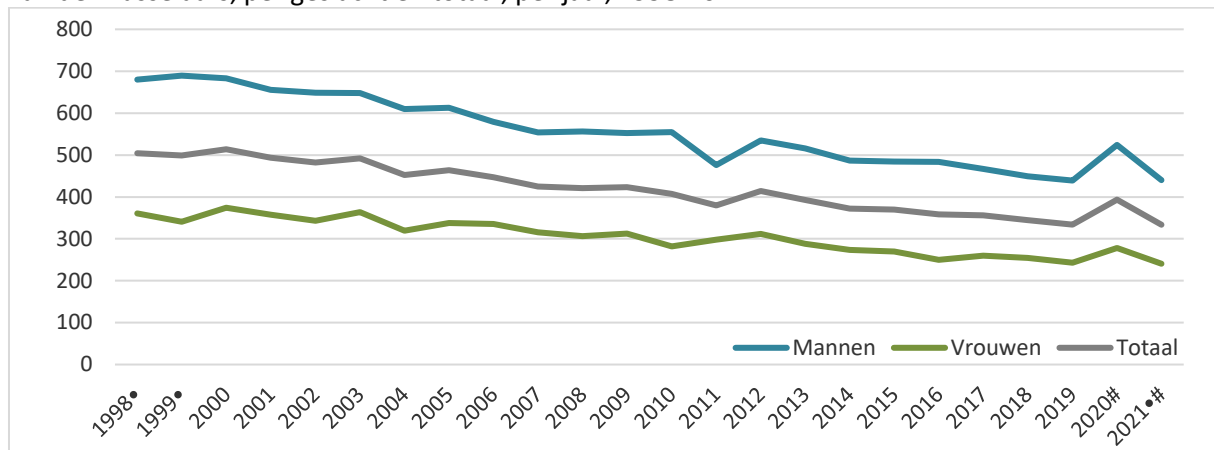
• Voor 1998, 1999 en 2021 zijn de overlijdens die plaatsvonden in Wallonië, niet inbegrepen.

2020 en 2021 worden gekenmerkt door de Covid-19 crisis.

Figuur 2 toont de evolutie van de gestandaardiseerde vroegtijdige (voor 75 jaar) sterfte tussen 1998 en 2021. Het wordt duidelijk dat de gestandaardiseerde vroegtijdige sterfte gestandaardiseerd voor leeftijd daalde tussen 1998 en 2021: van 504,3 tot 333,7 sterfgevallen per 100.000 inwoners. Net als bij de algemene sterfte, zien we ook bij de gestandaardiseerde vroegtijdige sterfte dat deze uitzonderlijk hoog was in het jaar 2020: 393,4 sterfgevallen per 100.000 inwoners, de hoogste waarde sinds het jaar 2012. Wat figuur 2 ook duidelijk maakt is dat mannen vaker vroegtijdig sterven dan vrouwen. Net als in voorgaande jaren was het vroegtijdige en voor leeftijd gestandaardiseerde sterftecijfer voor vrouwen (240,6/100.000) in 2021 lager dan voor mannen (440,0/100.000).

Figuur 2: Gestandaardiseerd* voor leeftijd vroegtijdig sterftcijfer (voor 75 jaar) (/100.000 inwoners) van de Brusselaars, per geslacht en totaal, per jaar, 1998-2021

Bron: Rijksregister, Algemene directie statistiek (Statbel) en Statistische formulieren voor overlijdens, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad

*Standaardisatie: Referentiebevolking = Europese standaardbevolking (EUROSTAT 2013)

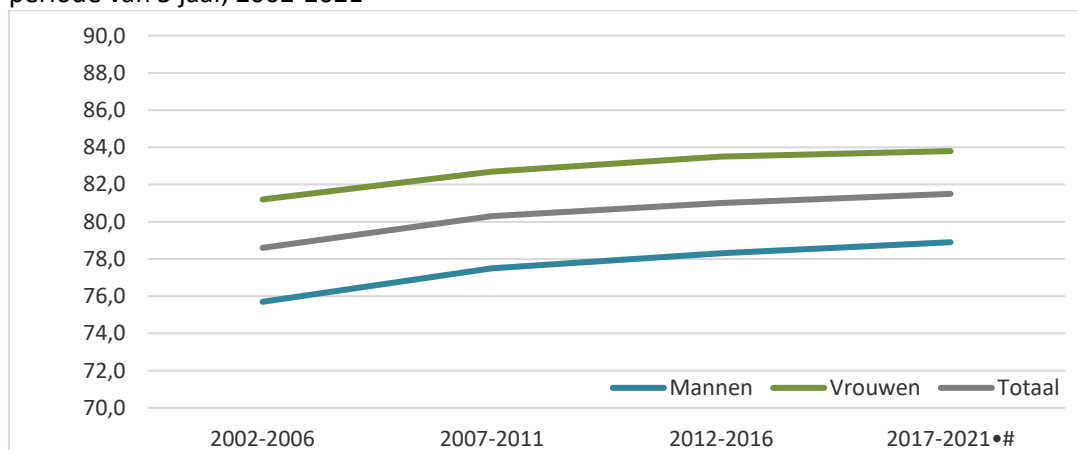
• Voor 1998, 1999 en 2021 zijn de overlijdens die plaatsvonden in Wallonië, niet inbegrepen.

2020 en 2021 worden gekenmerkt door de Covid-19 crisis.

2. Levensverwachting bij de geboorte

Figuur 3 toont aan dat er al 20 jaar lang een geleidelijke toename van de levensverwachting bij de geboorte is onder de Brusselaars. De levensverwachting van de Brusselaars bij de geboorte is tussen 2002-2006 en 2017-2021 bijvoorbeeld met ongeveer drie jaren gestegen. Voor mannen zien we in die periode een stijging van de levensverwachting van 75,7 tot 78,9 jaar. Voor vrouwen gaat het om een stijging van 81,2 tot 83,8 jaar.

Figuur 3: Levensverwachting bij de geboorte (in jaren) van de Brusselaars, per geslacht en totaal, per periode van 5 jaar, 2002-2021

Bron: Rijksregister, Algemene directie statistiek (Statbel) en Statistische formulieren voor overlijdens, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad

• Voor 2021 zijn de overlijdens die plaatsvonden in Wallonië, niet inbegrepen.

2020 en 2021 worden gekenmerkt door de Covid-19 crisis.

Aangezien figuur 3 periodes van telkens vijf jaren (in plaats van aparte jaren) in beschouwing neemt, komt de impact van de Covid-19 gezondheids crisis op de levensverwachting niet duidelijk naar de voorgrond. Indien deze grafiek wel de levensverwachting per jaar zou tonen, zou er een duidelijke daling in de levensverwachting te zien zijn voor het jaar 2020, die zich daarna evenwel terug lijkt te corrigeren.

3. Doodsoorzaken

De drie belangrijkste categorieën van doodsoorzaken in 2021 waren tumoren (kwaad- en goedaardige tumoren) (154,3/100.000), hart- en vaatziekten (153,5/100.000) en overlijdens ten gevolge van bevestigde of waarschijnlijke Covid-19 (81,6/100.000)².

Onder mannen waren tumoren (kwaad- en goedaardige tumoren) in 2021 de belangrijkste doodsoorzaak (163,6/100.000), gevolgd door hart- en vaatziekten (141,2/100.000) en overlijdens ten gevolge van bevestigde of waarschijnlijke Covid-19 (100,6/100.000). Onder vrouwen waren hart- en vaatziekten de belangrijkste doodsoorzaak (165,4/100.000) vóór tumoren (kwaad- en goedaardige tumoren) (145,3/100.000) en bevestigde of waarschijnlijke Covid-19 (63,4/100.000).

Als we 2021 vergelijken met 2020, wordt de enorme impact van de Covid-19 crisis nogmaals duidelijk. In 2020 was Covid-19 namelijk plots de belangrijkste doodsoorzaak (207,2 overlijdens/100.000) onder de Brusselse bevolking. Mannen (209,9/100.000) en vrouwen (204,6/100.000) lieten dat jaar trouwens zeer gelijkaardige cijfers optekenen op vlak van sterfte ten gevolge van bevestigde of waarschijnlijke Covid-19, in tegenstelling tot het jaar 2021. De sterftcijfers voor tumoren (kwaad- en goedaardige tumoren) en hart- en vaatziekten waren wel vergelijkbaar tussen 2020 en 2021.

Tot en met het jaar 2019 waren aandoeningen van de luchtwegen, zowel voor mannen als voor vrouwen, telkens de derde belangrijkste doodsoorzaak. Onder de totale bevolking zorgden aandoeningen van de luchtwegen in 2021 voor 55,1 overlijdens per 100.000 inwoners. Onder mannen zorgde de aandoening voor 58,0 (/100.000) overlijdens, bij vrouwen gaat het om 52,3 (/100.000) overlijdens.

Voor de meeste doodsoorzaken is het specifieke sterftcijfer in de afgelopen 20 jaar aanzienlijk gedaald; voor hart- en vaatziekten, een van de belangrijkste doodsoorzaken, is het specifieke sterftcijfer tussen 1998 en 2021 bijvoorbeeld meer dan gehalveerd.

4. Discussie

De periode 2020-2021 was uitzonderlijk in termen van sterftcijfers voor de Brusselaars vanwege de impact van de Covid-19 pandemie. Dat Covid-19 in 2020 plots met stip op één de belangrijkste doodsoorzaak onder de Brusselse bevolking werd, en ook nog in 2021 in de top 3 stond, is veelzeggend.

Volgens onderzoek was de incidentie van Covid-19 in België 24% hoger in meer achtergestelde gebieden³, een cijfer dat verklaart waarom de Brusselaars hard werden getroffen. Naarmate er meer onderzoek verschijnt over de risicofactoren met betrekking tot Covid-19, wordt het duidelijk dat sociaaleconomische factoren een duidelijke impact hadden op de verspreiding (en bijgevolg ook mortaliteit ten gevolge) van Covid-19.

² Overlijdens ten gevolge van Covid-19 vallen onder "nieuwe aandoeningen", die op hun beurt worden thuisgebracht onder de categorie "codes voor speciale doeleinden".

³ [Social and clinical risk factors associated with hospitalized COVID-19 patients in Brussels's deprived and multiethnic areas | PLOS Global Public Health](#)

Het is ook belangrijk om een stap achteruit te zetten en de trends in mortaliteit te zien buiten de tijdelijke 'schok' die Covid-19 veroorzaakte: ondanks de korte onderbreking door de pandemie zijn zowel de algemene als de vroegtijdige sterftcijfers van de Brusselaars over de afgelopen twintig jaar gedaald. Ook de levensverwachting stijgt al ruim twee decennia, een bemoedigende vaststelling. Na het uitzonderlijk jaar 2020 lijken de lange termijn trends zich dan ook verder te zullen zetten.

Voor meer informatie verwijzen we graag naar de recent gepubliceerde [Gezondheidsindicatoren van het Brussels Gewest 2024](#). Het rapport bevat een uitgebreide bespreking van trends in levensverwachting en doodsoorzaken tussen de jaren 2000 en 2019 (hoofdstuk 2B) en gaat ook dieper in op een aantal cijfers omtrent de impact van Covid-19 op de Brusselse bevolking (hoofdstuk 2E).